

મોજશોખની મહોકાણ

યાને

સમયની બલિહારી

પ્રકાશક.

ગામજી પરશોતમદાસ સોલંકી (બોટાદવાલા)

શાહપુર—અમદાવાદ

કીંમત એક આના.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગુજરાતી કાપાગ્રાફિક વિભાગ

અનુક્રમાંક ૧૬૦૫૫

વર્ગીક :

પુસ્તક નામ ઔજ્જીવની રસીકા

વિગ્રહ ૨ : ૧

મોજશોખની મહોકાણ

યાને

સમયની બલિહારી

પ્રકાશક.

શામજી પરશોતમદાસ સોલંકી (બોટાદવાલા)

શાહપુર—અમદાવાદ.

આવૃત્તી ૧ લી

સંવત ૧૯૮૭

પ્રત ૩૦૦૦

સને ૧૯૩૧

રોયલ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં પટેલ રાયચંદ હીરાચંદે છાપી
કાલુપુર કપાશીયા બજાર—અમદાવાદ.

કીંમત એક આનો.

મોજશોખની મહોકાણ

યાને

સમયની બલિહારી.

ગાયન ૧ હું

વિચારી ચાલજો ભાઈ ફેસનમાં સાર ના કાંરે.
 ઘરનું ખાણું ભાઈને ના ભાવે હોટલમાં થાતાં ખમ
 ભણ્યાં પુરી પ્રીતિથી ખાવા જતાં બે
 સોડા લેમનના બાટલાના પાણી પેટમાં જાયે બહુ,
 સરખત, આઈસ્ક્રીમ, દુધ કોલ્ડ્રીંગે દાટ વાળ્યો શું કહું વિચારી
 દુધ તો ભાઈને દીકું ગમેના કપ જેઠયે ચાના ત્રણચાર,
 હાલતા ચાલતા હોટલે જતા, મુરખ એવા ગમાર વિચારી
 નાટક સીનેમાના નાચજા એવા ભાઈ હંમેશાં જાય,
 પૈસા ખરબાદી થાયછે પુરા વળી આંખો ખરાબી થાય. વિચારી
 ભભકા ભારી બહુ કપડા કેરાં શોભે હાથમાં સીંગારે
 હાંડલા ઘરમાં કુસ્તી કરતાં અને ચાલતાં લાગે થોડ વિચારી
 બહુ ફેશનેબલ ખારીક વસ્ત્રો પહેરવાને દીલ મહાય
 લાજ સરખ છેક નેવેને મૂકી નજા દેખાયે કાય વિચારી
 વિવિધ પ્રકારના માજ શોખોમાં પૈસા ખરાબી થાય,
 કહે શામળ આંધળા એવા મુરખ મન મસકાય. વિચારી

ગાયન ૨ જી

મેટ્રીક ભણેલાની મુસીબત યાને ધંધા વિનાની ધમાલ

(મુરખે નાર કુભારજી આણી—રાગ)

ફર્યો શહેર આખામાં ભાઈ, કે મુજને નોકરી મળતી નહી,
 સર્ટીફિકેટ મેટ્રીકનું મેળવ્યું મહા મુશીબતે ભાઈ;
 આશા હતી કે આખાદ થઈશ હું એ આશાએ રાગદ ગઈ. ફર્યો
 નોકરીની શોધમાં આવ્યો હું આંહી માસ વીત્યા ત્રણ ચાર;
 ટાંગા તુડ્યા વળી ખરચી ખુટી પુરો થયો છું ખુવાર. ફર્યો
 ધોડીયા તો કાંઈ વાત ના મુણતાં કહે જાઓ મેનેજર પાસ;
 ઉતર મળે કે અરજી આપો શું કામ જાણે છે ખાસ. ફર્યો
 ઇન્ડીશ બોલતા લખતા જાણુ, નામુ ના જાણુ લગાર
 પેહીવાલા કોઈ પેસવા ના દેતાં, ના સાંભળે કંઈ સરકાર. ફર્યો
 હાડ હરામી હુત્તર ના મુઝે ભણ્યો બહુ ઇન્ડીશ ભાઈ;
 ઉમર અરધી વીતી છતાં પણ રોજ કંઈ મળતી નહી. ફર્યો
 ઘેર જાઉં તો બેરી બોલે નોકરી લાગે તત્કાળ;
 અનાજ ખુટ્યું લાવી આપો શું ખાશે આ નાનાખાળ. ફર્યો
 કલાઈ વન વોન્ટડ મળજો મીતમાં વાંચી હરખ નવ માય;
 અરજી સાથમાં સર્ટીફિકેટ લઈ ગયો રોઠને મળવા ત્યાંય. ફર્યો
 મીતમાં પેસતાં દેખીને ભડક્યો મુજ જેવા ચાળીસ પચાસ
 નોકરીની શોધમાં આવી ઉમેલા મેટ્રીક પ્રીવીયસ ઇન્ટર પાસ ફર્યો
 રોકજી આવ્યા મેટરથી ઉતર્યા પુકવું કે ન ઉભા છે ભાઈ,

અરજી આપો અનુભવ લખજો જરૂર પડે ખોસાવશું અહીં ક્યે
 અરજી આપી બાહુ વાંચી પેપરમાં જાહેર ખખરો જોઈ;
 ઉત્તર મળ્યા ના કોઈના મુજને ઉલટી ગાંઠની મુઠી ખોઈ. ક્યે
 પુછડા મોટા મેટ્રીક બી. એ. ના આપે શાણી સરકાર;
 થયો ભટકતો આ ઝાળમાં ફસાઈ ખોટું નહીં તલભાર. ક્યે
 શેઠના હોય જે સાળા બનેવી તે મેળવે સારા પગાર;
 ભલે અજ્ઞાન કે અક્ષલ વીનાના તેના પાસા પડે પોઆર. ક્યે
 લાગવગ વાળો જલદી ફાવે અગર હોયે જે ગાંઠે દામ;
 ગરીબ બીચારાનો બેલી કોઈના આપું જોયું મેં હામોહામ. ક્યે
 કીંમત કોડીની આજ ભણતરની જુઠ જરી ના લગાર;
 કહે શામજી હુત્તર ઉઘોગથી થાશે દશનો ઉદ્ધાર. ક્યે

ગાયન ૩ જી

બાપ બેટાની લડાઈ

યાને

મુધરેલાની ભવાઈ.

(રાગ સવૈયા)

બાપ-

દુષ્ટ દીકરા વીચાર કરતું ઉછરી મોટો કીધો,
 ત્રીશ વર્ષનો થયો છતાં ના પૈસો મુજને દીધો; ૧
 બી. એ મુધી ભણાવવામાં પઠસાના કીધા પાણી,
 હુતું તે સઘળું વેચી નાખ્યું ના લોટો પીવા પાણી; ૨

દુર દેશાવર જઈ બેઠો તું દેશનમાંહી બહુ ફરતો,
 પગાર પોણેસો છે છતાં ના લાગ મારી કરતો. ૩
 વૃદ્ધાવસ્થાએ પહોંચીશ ત્યારે આશ હતી મુજને તારી,
 પતિ પરિત બસ મોજ ઉડાવો ના દરકાર તમને મારી. ૪

દીકરો—

બી. સામંત-અરે ! ડાસલા બાણીતો કેમ જેઈ બરે,
 મીત્રમંડળમાં સેન્સલેસ રેલો કીર્તિ મારી કોડી થાય; ૫
 લીખ માંગ કે અફીણ આ પણ ના પામ પણ દેવાને;
 મારે ને તારે શું વળગે હું બસ મોજ ઉડાવાને, ૬
 છોકરાંઓને બગાડનાર તમ જેવા માખાપો છા.
 પાઈ માંગે ત્યાં પરિસ આપો તેમાં કહો વાંક કોનો છે; ૭
 પીચાર કરવેતો પહેલેથી આ છુટ નોતી દેવી મુજને,
 ઇન્ડીશ નોલેજ બહુ દેવામાં સાર મળ્યો આ તુજને ૮

માપ—

કબુલ કરે છું અરે ! દીકરા ભુલ મારી છે બહુ મોટી,
 ભણી ભણી સુવરો જઈશ તું આસાન મુજને નહોતી. ૯
 કર્જ કરી માથે બહુ મોટા ભણાવીયે તમને જ્યારે,
 વૃદ્ધાવસ્થાએ કામ ન લાગે કરવા શું તમને ત્યારે; ૧૦
 નાટક સીનેમા જેવા જતાં પછસાના હીસાબજ નહીં,
 હોટલમાં વળી હડીયું કાઢે બીજ ચુકાવો રેશન મહીં; ૧૧
 સુખી જીવન એ ગામડાનું સંપ સવળે લાગે છે,
 તમ જેવા સુવરેલાઓથી લક્ષ્મી દુરજ લાગે છે; ૧૨
 સ્વતંત્ર મીઠાજનું નોલેજ અદ્ય બુદ્ધી વંઢી બાયે,

ખી.એ. એમ. એ. થયા પછીથી વૃદ્ધ માઆપથી શરમાયે; ૧૩
સાદુ છવન ગાળી જે જન, માઆપની સેવાજ કરે,
કહે શામલ આ સંસારે, ભવસાગરથીજ તરે. ૧૪

ગાયન ૪ થુ.

સુધારાની પોલ

(ખુને છગરકો પ્રીતિ રાગ)

સુધરેલ સુધરીઓ દેશનમાં, ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ
દેશનમાં હરવું કરવું વહીથી જરીના હરવું,
ધાયું પોતાવું કરવું ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ
દર્શનના બહાના કાઢી જાયે દરવાને કાઢી,
આવે કમકને પ્રીતિ લગાડી ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ
લગ્ન મરકતી ચાલે પગમાં ચમ્પસને ચાલે,
ભરી બજારે એકલી મહાલે ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ
વાંકો સંધા માથે પાડી જાહેરે દેશનજલ સાડી,
વેતાયે દરવાને ગાડી ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ.
પોલકાં બેઠયે દેશનદારચોગીના સમજે જરીયે ભોળી,
સળગાવે હાંમેશાં હોળી ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ.
પતિ પચાસ મહીને લાવે સુધરેલી ચોખે ઉડાવે,
ઉલટું માંથે દેવું કરાવે ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ.
દેશનમાં ઝીંકું બોલે ગણે પતિ તરખસા તોલે,
અને ચલાવે પોલમપોલે ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુધરેલ.

સતિ જુજ બાહેર કહાવે પતિ ભોળાને ભરમાવે,
ફરે મરણ મુજબ ફાવે ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુવરેલ.
ફેશન અનીતિ લાવી ગઈ જહેનોને મન ભાવી,
નથી સરવે છકજ આવી ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુવરેલ.
કહું સામજી કરજેડી દીયો સાદાઈમાં ચીત જોડી,
હજી કરેના કીત કોડી ચેતો બહુ ચલાવે પોલ. સુવરેલ.

ગાયન પ મુ

સમયની બલિહારી

(પ્રભુ લને પ્રસન્ન કેમ થાયે રાગ)

દેખી પરદેશી હીલચાલ બન્યો આ દેશ આખો પાયમાલ.
દેશ મેલી પરદેશ ફરેછે ભ્રષ્ટ થતાં ના ભડકે,
ધર્મ શરમ મૂકીને વણી ચાલી નીકળ્યા સડકે. દેખી.
પટેલ જાણે બનુ પારસી વણીક જાણે વીલાયતી,
દરજી જાણે બનુ દંતરી ભુલી ગયા નીજ જાતી. દેખી.
હુદાર જાણે જાઉં લાતીમાં સુતાર કહે બનુ સામ,
માચી જાણે બનુ દંતરી નીચે ધરતી ઉચા આલ. દેખી.
કડીયા બન્યા કામગીરી જેવા કુંભારે પહેર્યો કોટ,
આલણાએ બંદૂક બાંધી માગવો મુક્યો લોટ. દેખી.
બાખર જાણે બનુ બેરીસ્ટર ખ્રીસ્તી જેવા ખત્રી,
ઠંકર જાણે બનુ થાણદાર ફરે ઝાંતીને છત્રી. દેખી.
ભરવાડ ભાઈતો ભણવા લાગ્યા ઢેઢ જાણે ગારો,

કોળી જાણે બહુ કાઠી ભંગી જાણે ગોરો. દેખી.
 પુરુષોએ ફેરવેખલ પહેર્યા સ્ત્રીએ ઝોઢયાં આજાં,
 ગમે તેવી લાજ કાઢે છે તોયે દેખાયે ડાયાં. દેખી.
 ચુડા કાઢી બંગડી પહેરી તજ્યો કમખો પહેરી ચોળી,
 રાતી સાડી કાઢી નાંખી પહેરી સાડી ઘોળી. દેખી.
 દીના વાગ્યા ડાકલાને રાતના વાગ્યા પાવા,
 ખરીઓના રાજ્યમાં તો ભાયડા બન્યા ખાવા. દેખી.
 ચાએ ટાળ્યું શીરામણને બીડીયે ટાળ્યો હોકો,
 ટોપીએ ટોળી પાઘડી હવે કોનો કરવો ઘોખો દેખી.
 વાસણુ લાવ્યા એલ્યુમીનના નાણું દીધું સાચું,
 દીન, ચીનના વાસણુ લાવી કાઢ્યું ઘરનું કાંચું, દેખી.
 તણ પાઘડી પહેરી ટોપી કોટ પાટલુન બકીટ,
 બાખરી રાખી બન્યા બેરીસ્ટર પુણ ઘડીયાળ પાકીટ. દેખી.
 ઘરેણામાં ઘડીયાળ રાખે શીરામણીમા ચા,
 ઉભો ઉભો બીડી ટુકે જાણે જમાલખાં દેખી.

ગાયન ૬ ટું

મુધરેલી શ્યામા

અને

ભોળો ભરથાર

(રાગ સવૈયો)

(આલુ જમાનાની મુધરેલી સ્ત્રી બજારમાંથી પાંત્રીશ
 રૂપિયાનું કાપડ ખરીદી માસીક પચાસ રૂપિયાની કમાણી

કરતાં ઘણીને અતલાવે છે ઘણીનું કાળજી ખોટાં ખરચાંથી
કળકળી ઉઠે છે અને પતિને ચાહુ જમાનામાં આવા ખોટા
ખરચા નહી કરવા શીખામણ આપે છે.)

પતિ—સાડી તો પંદરેક પડી છે પોલકાંનો તો પારજ નહી,
છતાં આ તું શાને લાવી શરમ છે કે તુજને નહી.
પચાસ રૂપરડી પગાર મુજને મહીનો પુરો થયેજ મળે,
માજશોખ તેમાં તારે માણુવા રૂપું માફ કેમ રળે
દાણાવાળો આંટા ખાચે ભાહુ તો છે હજી રૂપું,
મહોકાણુ ત્યાં તો માંડી બેઠી શખણી તુજને શું કહેવું.
દાળ ભાતને શાક રોટલી લલકદાર ખાણું તારે.
જેમયે ચાર છ દહાડે મિષ્ટાન્ન તે નહી ચાલે હવે મારે.
જે આ ટોપી ત્રણ આનાની પહેરણુ ફક્ત પચીસ આના,
ઘોતીયામાં કરૂં ખરચજ આછા તારે તો કરવા તાના.

પતિ—રૅપ. ચૅર. લૅકચર પ્લીઝવૅટ. ડુ.યુ.વૅન્ટ. ટુ સે.મીનાઉ,
મુથરેલીએ શબ્દો ફેંક્યા પરણી બોલો ક્યાં હું જાઉં.
ત્રેવડ ન હોતી કપડાંની તો પરણવા કોણે કીધું તું,
યુ.આર.નાટ.એમસ.ટુ સપૅર્ટમી.આંન.ચૅર.ટૅક.ટુ.ડે.આધ.ન્યુ.
બસ આવી સાડી આવા પોલકાં પહેરવાને મારે જોશે.
શું મરજી છે કહો તમારી પૂછ્યું પતિએ રોશે.
જુટ રૅડકીન્ગ અમ્યેસા અને હૅન્ડકરચીફ હાથે જોશે,
શક્તિ ન હોયે લાવી આપવા ગીવ.મી. પરમીશન. ટુ.ડે.
યુ.કે.આ હવે તમ નહી ચાલે તમથી તો નહીં ડરવાની
સાદાર્થમાં તો નહીંજ રહેવાની ફેશનમાં બસ ફરવાની.

પચાસ લાવો પાંચીસ લાવો મારે તેનું કામજ નહીં,
 મોજ શોખ અને વૈભવ માણવા આવી પરણી તમને અહીં.
 ભીખ માગો આ શહેર પડ્યું છે પૈસા પાસે જો ના હોય
 મને કશુંના કહી સંભળાવો મુઠરેલી ભભકી ત્યાંયે.

પતિ—પચાસ લાવુ ત્યાં પાંસઠ ખરચે પંદર મહીને જોડવા પડે,
 જ્યાં જોડાયે ત્યાં રાંડની તારી ફેશન રોજે રોજ નડે.
 ઘરમાર વેચ્યાં તુજ ફેશનમાં માથે બહુ કીકુ દેવું,
 તારે તો બસ ફેસન ફેસન હજી પણ ફેશનમાં રેવું.
 શું કરે હવે હું કંટાળ્યો કંકાસ કરેછે રોજ રોજ,
 બે હાલ થયો છું તુજને પરણી પણ તારેતો કરવી મોજ.

પતિન—કહેવા શું માંગોછા મુજને ગાળો આપી મનગમતી,
 લવારો આજે કેમ વધ્યા છે નથી રહેવા આવી નમતી.
 ઘરમાર વેચ્યાં દેવું કીકુ તેમાં શું સંભળાવો છા,
 બાવા પણ હજી બનવું પડે શહેરમાં શું કામ લાવોછા.
 નહોતી જાણતી ગામડે હું આ મોજ શોખ શું કહેવાય,
 મોજ શોખો તમેજ બતાવ્યા હવે કહો કેમ રહેવાયે.
 નાટક ચેરક જેવા જતાં છૂટી મુજને બહુ દીધી,
 શહેરના વૈભવમાં નાંખી મુઠરેલી મુજને કીધી.
 શું જુવે છે કહે મુઠરી કહીને રાજ કરતાતા,
 હહાપણ તે દીન ક્યાં ગયુંતું તમો પણ ફેશન ફરતાતા.
 બી.જે, ભણેલા વળી શહેર વાસી ભાઈબંધો પણ મુઠરેલા,
 સાદાઈમાં હું આવી જેથી ઠઠા સદુ મારી કરતાં.

ધન્યકીશ નાલેજ દવા મુજને પૈસાનાં કીચાં પાણી,
 તેમાં ભુલ છે કેની કહોને પૈસા ક્યાં છે ધુળધાણી.
 પતિ—પ્રિયા તે હું કપ્પુલ કરું છું ભુલ મારી છે બહુ મોટી,
 ભણી ભણી બે હાલ થયો છું તું જરીયે છે નહીં ખોટી.
 બીજનેસ તે દીન સારો ચાલતો દાદસો મહીને મળતાતાં,
 વીચાર કર્યો નહીં ભવિષ્યનામે દાદસો મહીને ખરચાતાં.
 પચાસ રૂપરડી પગાર મળે છે બહુતો છું તેથી મુજને,
 તેથીજ ફેશન કાઢી નાંખવા વીનવું હું આજે તુજને.
 બી.એ. થયેલાં બહુ રખડે છે મેટ્રીકનો તો પારજ નહીં,
 પચાસ રૂપરડી પગાર આજે મેળવવો કઠીણ છે અહીં.
 પગાર વધારવા કહેવા જતાં ગડગડીયું હાથમાંજ મળે,
 કહે સામજી પડતી શહેરોની સમજી મનમાં સૌ કળે.

ગાયન ૭ મું

પચાસ રૂપૈયાના પગારદારની કહાણી.

(રાજ સર્વૈયા)

પ્રથમ ગામડે રહેતો જ્યાં હું જેતી ધધો કરતો તો,
 પ્રભુ આપે તે સંતોષ માની સ્વતંત્ર રીતે ફરતો તો.
 શહેરીઓના મુળી ગપાટા આવ્યો અમદાવાદ મહી,
 મોજ શોખ વિવિધ પ્રકારના દેખી લોભાયું મન રહેવા અહીં.
 દુર્યો નોકરી માટે મહીનો આજીજી મેં બહુ લીધી,

મળ્યો મુઠ્ઠીશ શેઠ મુજને નોકરી પચાસની દીધી.
 મોઠો વહેલો જાઉં કદાપિ ગાંજો આપે મનગમતી,
 કરવું પડે પળી કામજ ધરવું જીજે નોકરી ના મળતી.
 કાળુપુર પર મકાન શોધી રૂપયા દસ લાડુ કીધું,
 પૈસા હતા તે સરવે જરચી સીધુ જોઈવું મેં લીધું.
 કાગળ લખી જૈરી જોલાવી આનંદે રહીશું જાણી,
 પણ દશા થઈ કેવી મહારી તેની કહું તમોને કહાણી.
 સાદાઈ તો મેં છેકજ છોડી મોજ શોખમાં મોહી ગયો,
 પચાસનો પગાર છતાં પણ ભિજારી હાલતેજ રહ્યો.
 પચાસનો પગારજ જેમાં મહીને દસ લાડુ જાયે,
 પાન સોપારી ચાય પાણીમાં નક્કી છ પુરા થયે,
 અનાજ વાળો ચોખખીતો મારો મહીને દસ દસ લઈ જાયે.
 નવ રૂપયામાં લાઈઓ મારે નાટક સીનેમા જોતાયે.
 સીગારેટનો શોખજ વધીયો થાય પાંચનો ધુમાડો,
 ડાંટલમાં દસતો જરચાતાં બાકીનો પડતો ખાડો.
 પાસેના પાટોશી મારા તાગડધિત્તા કરતાં તાં,
 જાપના પૈસે જૈરાં સાથે મરજી મુજજ કરતાં તાં.
 પાટોશીનો પવન લાગ્યો જૈરી જગડવાતો લાગી,
 હતી લોખી જની ઠગારી શરમ લાજ સરવે ત્યાગી.
 પોલ પોલ ચાલે શહેરોમાં ઉપરના ભલકા ભારી
 હડે શામજી તેથીજ લાખયો ગ્રામ્ય જીવન છે સુખકારી.

ગાયન ૮ મું

સાચી સલાહ.

(મેરે મૌલા બોલાવે રાગ)

ખરચાં ખુબ વધ્યાં હવે બંધ કરો,
ખીસા ખાલી થયાં તેનો ખ્યાલ કરો.
રોટી વીના બંધુ કરોડો આ દેશમાં આજે રહે,
વિના મોતે કંઈક મરતાં કહેતાં આંસુડાં વહે;
એવા દીન બંધુની જરા વાહાર કરો. ખરચાં.
કોલર નેકટાઇ કોટ બ્રીટ પેન્ટ વીદેશી પહેરતાં,
વેશ ગમે નહિ દેશનો વીદેશીમાં રાજી થતાં;
વેશ દેશના ના તમે ફર કરો. ખરચાં.
આંખો છતાં ચશ્મા ચડાવો ખુટો ખુવે વીલાયતી,
થયો તબેલો સાફ પણ ફેશન હજુએ ના જતી;
ફેશન ફેશનમાં શું કુલાયા કરો. ખરચાં.
ધર્મ બ્રહ્મ વીદેશી ખીડીયે લાખો કરોડો બંધ છે,
અકલ વીનાના આદમીથી ના હજુ છોડાય છે,
હાલ બે હાલ થયાં બંધુ ખ્યાલ કરો. ખરચાં.
ખરચાં વધ્યાં આજે ઘણાં અત્તર અને તેલો તણા,
લલકા મહી ભારે ખુવારી થઈ દેશની રહીના મણા;
લલકા ખોટા હવે ભાખ ફર કરો. ખરચાં.
ફેશન તણા ફેટે ફસાઈ શું ફાવેલો કાઢ્યો કહે,

આ દેશનો પૈસો ખરે પરદેશમાં ચાલ્યો ગયો;
હવે રહ્યો તેનો કંઈ વીચાર કરો. ખરચાં.

મેટ્રીક થયા. બી.એ થયા એમ. એ. થયા શા કામના,
લટકી લણેલા ભીજ માગે આ દેશમાં આજે ઘણાં;

પુનઃ હુન્નર ઉદ્યોગને હાથ ધરો. ખરચાં.

લણ્યા લણ્યા પણ ના ગણ્યા અને જ્ઞાન ગોળણીયું ગ્રહું
શુરવીરતા બેઠાં શુભાવી હાડ હુરામી થઈ ગયું;

આશા પરની સદાનો ત્યાગ કરો. ખરચાં.

શોખો વધ્યા હોટલ તણા પૈસા ખરાબી થાય છે.

ચાચના પ્યાલા ચઢાવી શક્તિ શરીરની જાય છે;

એવાં શોખ નમાડાનો નાશ કરો. ખરચાં.

નાટક સીનેમાના બહુ શોખો વધ્યા આજે ખરે,

તન, મન, અને ધનની ખરાબી આંખો ના ખુલે અરે;

પૈસા ખરબાદી થાતાં હવે બંધ કરો. ખરચાં.

આંજલ તણી રહેનારીઓ આજે આંહી અથડાય છે,

નાટક, સીનેમા ભરી બજારે બહુ લટકાવા જાય છે;

બહુ છુટા પાણું દેવું બંધ કરો. ખરચાં.

ફેશન વધી છે નવ નવી પોશાકો અને ચોગી મંહી,

ગુણીકા તણા વેશો લખવે ચમ્પલ વિના ચાલે નહીં;

નથી સાર ફેશનમાં વિચાર કરો. ખરચાં.

મન મોહ્યા મલમલ થકી બારીકથી જહેન તણાં,

દાગદો કાઢ્યો નહીં બાલિચાર વધ્યો ના મણાં,

એવા ખારીક વચ્ચેનો ત્યાગ કરો. ખરચાં.
 ચુટી ગયું ચુટા મહી શોખો વધ્યા અંગડી તણાં,
 આ કાચના કટકા થકી પૈસા થાય છે પાણી ઘણાં;
 બુના રીત રીવાજો ના અંધ કરો. ખરચાં.
 આવક ઘટી ખરચાં વધ્યા ઉઘો છતાં શું આંધળા,
 પસ્તાઈ મરશો આખરે રોટી વીના સમજો ભક્ષા;
 કહે શામળ કહેવું માફ કાન ધરો. ખરચાં.

ગાયન ૯ મું

લક્ષીતાનું જાહેર લીલામ.

અરે આવો અરે આવો અમારી લાડકી દેવા,
 રૂપેયા રોકડા હોવા અમે તૈયાર છે દેવા.
 નથી કાંઈ ખોડ કે ખાગી ખરે ખુબ રૂપાળી,
 યુવાની છે પૂરી જાગી નજરથી દેવો તમે ન્યાળી.
 ભણેલી છે ગણેલી છે શિવણ માફ શીખેલી છે,
 ભરતમાં મસ મચેલી છે રસોઈ બનેલી છે.
 ધકળ સદગુણની પેટી અમારી લાડકી એ છે,
 ઉછેરી આપણ વેડી ન એમાં જુડ જરીએ છે.
 તમે ના દામને રોશો નહીં કન્યા મળે આવી,
 હીરો હાથે ચઢ્યો ખોશો શું કહું સુખથી ચાવી.
 ખરો છે માલ તેના તો મકર ઝઝઝ પડવાના,
 જીવનની છોડીને વાતો કહીદો એક હાકે ના.
 તમે મુઝાવ શું કરતા હશે વર વય વીશે મોટો.

નથી તેની કશી પરવા લલેને છેક હો છોટો,
 લલેલો કેમુરખ મોટો અગર જલ્લાદનો જોટો.
 નથી જોવો જરો જોટો અમારી દામપર દોટો,
 લલે સુરદાસ કે ઘેલો અગર દહીં દીક્ષનો હો
 મગર પૈસા મકર મેલી પછી લાડી ઉપાડી દ્યો
 ખડો બદમાસ કે કાફર અગર કાજળથી હો કાજો;
 મગર જરથી કરોને તર પછી કર આલીને માલો
 લલે વઠેલ વ્યભીચારી ઉભય ડાચાં ગયાં ખેત્રી;
 અમે પૈસાના પુજારી અમોને કો પડી છે શી,
 નથી કંઈ રૂપને જોવું નથી કુળવાનપર મોવું.
 નથી ઘરનું કશું જોવું નગદ નાણું છે લેવું,
 કદી જર હોયના ઘરમાં મુકો ઘર કે ગીરો વાડી;
 કશું જો હોત ના કરમાં નથી પડી વાટમાં લાડી,
 થવું જો હોય ઘરબારી હજારો લાંચ લાવોને.
 નહીતો કહીયે જખમારી અહીંથી દુર જતઓને,
 અમે તો એજ છે ધારી મની કલદાર ખખડાવે,
 અમારી લાડકી પ્યારી ઉમંગે તેજ ઉડાવે.
 અરેરે સ્વાથી પિતા હશે શું ચંદ્રમણિ આવા
 સુતા ધારે દુખદ ચિતા કરી જતમાત્રાને બાવા
 પીતા એ કે પૂરા શત્રુ સુતાનાં ચંદ્રમણી કેવાં
 કસાઈથી કુડા હા હા ગણી લેવા પીતા એવા
 સુણી વાણી કઠીન અરે હૃદય લકડે બળે માડ
 પ્રમુ તું ગાયની વરે હવે ઝટ ધાય તો સાર.

ખુશ ખબર.

બીડી પીનાર

ખુશ ખબર.

અને

પાન ખાનારને

પ્રાણુલાલ—મિત્ર નટવરના હાથમાં સીગારેટ હાથી છા
જોષ અરે! મુરખ હજુ સુધી તને વીલાયતીનો મોહ ના છૂટ્યો

નટવર—વહાલા મિત્ર શું કરે! ઘણા ખરા આપણાં દેશી
બાઇઓ બીડી અંદર હલકા સુકા વાપરે છે, જેથી ક્ષય, ઉધરસ
વિગેરે એવી રોગો લાગુ પડવાનો બચ રહે છે, જેનાં લીધે આ
સીગારેટ પીવી પડે છે.

પ્રાણુલાલ—નટવર! તારૂં ધારવું તદન બુલ બરેલું છે. લે
આ બીડી પી. અને ખાત્રી કર.

નટવર—બીડી પીતાં પીતાં વાહ-લાઇ-વાહ સુકા ધણોજ
સરસ, શું તેની વાળવાની સફાઇ, ખરેખર આ સુકાની બીડી પીવાથી
ઉધરસ થવાની બીક રહેતી નથી, વળી સાથે પરદેશીને ટક્કર મારે
તેવી છે. પણ બાઇ શીરનામુ તો જણાવો કે હાલને હાલ, ત્યાં જઇ
લઇ આવી, પરદેશી તેમજ હલકા સુકાની બીડી પી, કંટાળેલા મારા
મિત્ર મંડળને આ બીડી પીવા બલામણુ કરે.

પ્રાણુલાલ—ચાલ જલદી કર ડાયરીમાં શીરનામું લખી લે.

બીડી મળવાનું ટેકાણું—

લીલા તથા લાલ દારાની (શેકેલી)

ચરોતરના લાલ સુકાની બીડી

સરેહ દારાની સાદી બીડી ૧૦૦ ના કી ૦-૩

વ્યાસ જયકુમાર ત્રીકમલાલ.

દરીયાપુર દરવાજા બહાર-અમદાવાદ.

પગલીકને પ્રસન્ન પડેલું, પાન ખુશખોદાર છે.
મોમાં બીડુ મૂકી બુઓ. દહેજત તણા ના પાર છે.
જે ખાય તે હરખાય છે, ન ખાયતે પરતાય છે.
ખુશખો રૂડી આ પાનની, તેથી બહુ વખણાય છે.

